

## Strategic Planning of Public Spaces in Order to Promote and Benefit from Social Interactions, Case Study: District 10 of Tehran Municipality Samaneh

Samaneh Jalilisadrabadi<sup>1</sup>✉ | Somayeh Jalilisadrabadi<sup>2</sup>

1. corressponding autor,Assistant Professor of Regional & Urban Planning, School of Architecture & Environmental Design, Iran University of Science & Technology, Tehran, Iran. E-mail: [S\\_Jalili@iust.ac.ir](mailto:S_Jalili@iust.ac.ir)

2.Ph.D. Student of Urban Planning, Art Faculty, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

E-mail: [Jalili\\_s@modares.ac.ir](mailto:Jalili_s@modares.ac.ir)

| Article Info  | ABSTRACT  |
|---|---|
| <b>Article type:</b><br>Research Article  | Public spaces and social interactions have a reciprocal relationship. The rapid urbanization, limited land availability, and neglect of these spaces in urban development initiatives have resulted in a scarcity of open and green areas per capita, consequently reducing social interactions. District 10 of Tehran, as the most densely populated area, suffers from a lack of both quantity and quality in public and open spaces. Furthermore, issues such as physical deterioration, disrupted urban landscapes, a high tenant rate, low social security, and a transient population have further diminished the quality of existing public spaces and the level of social interaction in this particular district. Hence, the aim of this study is to explore the potential for enhancing public spaces in order to promote social interactions in District 10 of Tehran. The chosen research methodology is descriptive-survey, with data collected through documentary and field studies. The SWOT and QSPM techniques have been employed for analysis. The findings reveal that various factors play a significant role in facilitating social interaction in public spaces. These factors include the diversity of activities, integration of land use, social inclusion, accessibility to public transportation, social security, memorability, safety, engagement of all senses, readability, visibility, flexibility, availability of urban furniture, materials used in urban furniture and pavements, climate comfort, and environmental health. Moreover, creating favorable conditions for the presence of children and the elderly would lead to increased supervision and social security. The superior scenario proposes a set of strategies, including aggressive strategies (SO1: Enhancing social security in existing public spaces, SO2: Promoting the development of open and green spaces on a per capita basis, SO4: Establishing local hangout spots and micro spaces for community gatherings, SO5: Allocating multicultural and artistic spaces, sports venues, etc.) and conservative strategies (ST1: Repurposing inactive municipal-owned spaces, ST2: Encouraging greater citizen participation in social activities). Ultimately, six prioritized strategies are identified, resulting in the formulation of 18 policies and 31 action plans. |
| <b>Article history:</b><br>Received<br>2022/05/13<br>Received in revised<br>2022/12/19<br>Accepted<br>2023/01/24<br>Pre-Published<br>2023/01/24<br>Published online<br>2025/03/21 |   |
| <b>Keywords:</b><br>Urban Space,<br>Social Interactions,<br>Social Interactions in Urban<br>Spaces,<br>District 10 of Tehran<br>Municipality                                      |   |

**Cite this article:** Jalilisadrabadi, Samaneh., Jalilisadrabadi, somayeh (2025). Strategic Planning of Public Spaces in Order to Promote and Benefit from Social Interactions, Case Study: District 10 of Tehran Municipality. *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*, 25 (76), 262-283. DOI: <http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.15>

© The Author(s). Publisher: Kharazmi University.

DOI: <http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.15>





Kharazmi University

# Journal of Applied Researches in Geographical Sciences

Print ISSN: 2228-7736

Online ISSN: 2588-5138

<https://jgs.knu.ac.ir/>



## Extended Abstract

### Introduction

The ability of green spaces to attract citizens has positioned them as potential contributors to social capital formation. Their inclusion as a fundamental requirement in urban development programs signifies the recognition of these spaces in enhancing the sociocultural status of cities. Public spaces and social interactions have a reciprocal relationship. The rapid expansion of cities, limited land availability, and inadequate attention given to these spaces in urban development programs have resulted in a scarcity of open and green areas per capita, consequently reducing social interactions. District 10 of Tehran Municipality, known for its high population density, also confronts a shortage of various services, including public spaces, open spaces, and green spaces. Additionally, physical exhaustion, disturbances in the urban landscape, and a high rate of tenants, along with a changing nature of the resident population due to housing scarcity and affordability, have diminished the level of social interaction in the area compared to other parts of Tehran. Therefore, the purpose of this study is to investigate the potential for the evolution of public spaces in District 10 of Tehran as a means to promote social interactions.

### Material and Methods

The research methodology employed in this study is descriptive survey. Data has been gathered through documentary research, field studies, interviews, as well as the utilization of SWOT and QSPM techniques for analysis. Within this methodology, SWOT factors are assigned weights, and subsequently strategies are compared and prioritized in accordance with these factors.

### Results and Discussion

The findings indicate that various factors, such as the range of activities available, integration of land uses, social inclusivity, access to public transportation, social security, memorability, safety, engagement of all senses, readability, visibility, flexibility, urban furniture, materials used for urban furniture and pavements, climate comfort, and environmental health, play a crucial role in enhancing social interaction within public spaces. Field observations suggest that Area 1 has a higher quantitative per capita green space, but it faces qualitative challenges due to inadequate distribution and location. Areas 2 and 3 have several small gardens, but they lack the required quantitative per capita open and green spaces, necessitating appropriate planning. Developing public spaces poses challenges due to limited area, high population density, and scarcity of vacant land at the regional level. Priority should be given to the development of spaces such as Zainabiya lands, Navab highway margin, and South Karun Street, as they are owned by the municipality. Furthermore, the primary issue in most public areas of District 10 of Tehran municipality is social disturbances, including the presence of drug addicts and decreased social security for women and children.



# Journal of Applied Researches in Geographical Sciences

Print ISSN: 2228-7736

Online ISSN: 2588-5138

<https://jgs.knu.ac.ir/>



## Conclusion

Given the presence of playground facilities for children and adolescents, integration of diverse land uses, and the availability of restaurants and coffee shops, these factors contribute to the attractiveness of public spaces and urban furniture for various populations. Furthermore, these spaces offer convenient shade for the elderly. By organizing special activities for them, such as morning exercise sessions, it is possible to enhance social surveillance and improve security. In an ideal scenario, a combination of proactive strategies (SO1: Enhancing social security in existing public spaces, SO2: Promoting the creation of open and accessible spaces on a per capita basis, SO4: Developing local hangouts and small gathering spaces for the community, SO5: Allocating multicultural and artistic spaces, sports venues, etc.) and conservative strategies (ST1: Repurposing existing inactive municipal spaces, ST2: Increasing citizens' social participation) can be implemented. Finally, in order to realize these six prioritized strategies, a total of 18 policies and 31 action plans have been formulated.

## برنامه‌ریزی راهبردی فضاهای همگانی به منظور ارتقاء و بهره‌گیری از تعاملات اجتماعی، نمونه مطالعاتی: منطقه ۱۰ شهرداری تهران

سامانه جلیلی صدرآباد<sup>۱</sup>، سمهیه جلیلی صدرآباد<sup>۲</sup>

۱. نویسنده مسئول، استادیار دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران . رایانame: [s\\_jalili@iust.ac.ir](mailto:s_jalili@iust.ac.ir)

۲. دانشجوی دکتری رشته شهرسازی، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

رایانame: [Somayehjalili2012@gmail.com](mailto:Somayehjalili2012@gmail.com)

| چکیده   | اطلاعات مقاله  |
|---|--|
| فضاهای همگانی و تعاملات اجتماعی دارای رابطه دو سویه می‌باشند. در حالی که رشد متراکم شهرها، کمبود زمین و عدم توجه به این فضاهای توسعه شهری منجر به کمبود سرانه فضای سبز و باز و کاهش تعاملات اجتماعی شده است. منطقه ۱۰ شهر تهران به عنوان پرتراتیون منطقه در این کلان‌شهر، دارای کمبود کمی و کیفی در فضاهای همگانی و باز می‌باشد؛ و مسائل دیگر همانند فرسودگی کالبدی، آشفتگی در منظر شهری، بالا بودن میزان اجاره‌نشینی، امنیت اجتماعی پایین و شناور بودن جمعیت ساکن، موجب کاهش کیفیت فضاهای همگانی موجود و سطح تعاملات اجتماعی شده است. در این راستا هدف این پژوهش بررسی امکان تحول فضاهای همگانی به منظور ارتقاء تعاملات اجتماعی در منطقه ۱۰ می‌باشد و استراتژی آن توصیفی- پیمایشی است. داده‌ها با روش مطالعات اسنادی و میدانی جمع‌آوری و جهت تجزیه و تحلیل از تکنیک SWOT و QSPM استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تنوع پذیری فعالیت‌ها، اختلاط کاربری، همه‌شمولي اجتماعی، دسترسی به حمل و نقل عمومی، امنیت اجتماعی، خاطره‌انگیزی، ایمنی، بهره‌گیری از تمام حواس، خوانایی، دید و منظر مناسب، انعطاف‌پذیری، مبلمان شهری، نوع بدن و کف، آسایش اقلیمی و بهداشت محیط مؤلفه‌های اثرگذار در ارتقاء تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی می‌باشند و شرایط و فعالیت‌های مناسب برای حضور کودکان و سالمندان منجر به افزایش نظارت و امنیت اجتماعی می‌شود. سناریوی برتر شامل راهبردهای تهاجمی (SO1: ارتقاء امنیت اجتماعی در فضاهای همگانی موجود، SO2: ارتقاء سرانه فضای سبز و باز، SO4: توسعه پاتوق‌های محلی و ریزفضاهای جهت تجمع اهالی، SO5: تخصیص فضاهای چندمنظوره فرهنگی، هنری، ورزشی و...) و محافظه‌کارانه ST1 استفاده مجدد از فضاهای غیرفعال در تملک شهرداری، ST2: افزایش مشارکت اجتماعی شهر وندان) می‌باشند و در نهایت جهت تحقق پذیری آن‌ها ۱۸ سیاست و ۳۱ برنامه اقدام تدوین شده است. | نوع مقاله:<br>مقاله پژوهشی<br><br>تاریخ دریافت:<br>۱۴۰۱/۰۲/۲۳<br><br>تاریخ بازنگری:<br>۱۴۰۱/۰۹/۲۸<br><br>تاریخ پذیرش:<br>۱۴۰۱/۱۱/۰۴<br><br>تاریخ پیش انتشار:<br>۱۴۰۱/۱۱/۰۴<br><br>تاریخ انتشار آنلاین:<br>۱۴۰۴/۰۱/۰۱<br><br>کلیدواژه‌ها:<br>فضای همگانی،<br>تعاملات اجتماعی،<br>تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی،<br>منطقه ۱۰ شهرداری تهران. |

استناد: جلیلی صدرآباد، سمانه؛ و جلیلی صدرآباد، سمهیه (۱۴۰۴). برنامه‌ریزی راهبردی فضاهای همگانی به منظور ارتقاء و بهره‌گیری از تعاملات اجتماعی، نمونه مطالعاتی: منطقه ۱۰ شهرداری تهران. تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۵ (۷۶)، ۲۸۳-۲۶۲.



© نویسنده‌گان.

<http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.15>

ناشر: دانشگاه خوارزمی تهران.

## مقدمه

فضاهای همگانی در شهرها یکی از متغیرهای اصلی تعیین‌کننده و شکل دهنده به کنش‌ها و تعاملات اجتماعی شهروندان می‌باشند. این فضاهای باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که برقراری تعاملات سازنده را ممکن سازند؛ درواقع این فضاهای محیط مناسبی جهت ارتباط فرد با دیگران را فراهم می‌سازد و در تعامل افراد با یکدیگر و توسعه روابط فردی و اجتماعی نقش مهمی دارد (دهقان و همکاران ۱۳۹۵، ۱۱۱). این فضاهای نقش بسزا و مؤثری در تقویت ابعاد فرهنگی و اجتماعی شهرها داشته و می‌توان گفت که مکان‌هایی هستند نه فقط کالبدی و فیزیکی، بلکه برای برقراری ارتباطات شهروندی و تعاملات اجتماعی با ارزش می‌باشد. قابلیت جذب مردم توسط فضاهای همگانی سبب شده است تا این گونه فضاهای به عنوان ظرفی برای شکل‌گیری سرمایه اجتماعی یاد شود و از سوی دیگر مکانی مهم حتی برای شکل‌گیری مراسمات آیینی باشد که خود موجب افزایش ارتباطات، همبستگی، سرمایه اجتماعی و حضور افراد در فضا می‌شود. علاوه بر این فضاهای همگانی می‌توانند امکان حضور برای همه شهروندان از جمله افراد کم‌درآمد را فراهم کنند. به همین دلیل، می‌توان گفت این فضاهای علاوه بر ارتقاء کیفی شهر، در افزایش عدالت شهری نیز تأثیر مستقیم دارند؛ بنابراین بازتعریف و بازتولید فضاهای همگانی به عنوان بستر زندگی جمعی و اجتماعی شهروندان اهمیت زیادی در طراحی و توسعه شهری پیدا کرده است.

پیش از انقلاب صنعتی و در شهرهای سنتی در کشورهای مختلف، اندازه و تنسابات و عناصر مختلف شهر بر مبنای مقیاس انسانی و الگوی جاگجایی‌ها بر اساس حرکت فرد پیاده بود، یعنی او این اندازه و فاصله‌ها را تعیین می‌کرد (قریب، ۱۳۸۳: ۱۸) طی گذشت زمان با مطرح شدن اتومبیل و دیدگاه‌های کارکردی صرف به مسئله خیابان‌ها، میدان‌ها و فضاهای شهری و همگانی، انسان پیاده به حاشیه رانده شده و فضاهای شهرها برای حرکت سریع و همچنین اتومبیل تغییر یافتند و از سوی دیگر سیاست‌های منطقه‌بندی و تفکیک عملکردها و کاربری‌های مختلف در دوران مدرن باعث از دست رفتن پویایی و حیات شهرها شد که حاصل آن وجود شهرهایی با تقسیم مناطق همگن، جدایی طبقات اجتماعی از یکدیگر و حذف فعالیت‌های متتنوع از شهر بود که نتیجه‌ای جز از میان رفتن سرزندگی و حیات بخش‌های مرکزی شهرها نداشت (قربانی و جام‌کسری، ۱۳۸۹: ۵۶) که این موضوع موجب از دست رفتن تعاملات شهروندی و ارتباطات اجتماعی در شهرها گردید و متأسفانه این مسئله حل نشده باقی مانده و می‌توان گفت که؛ اکنون، فقدان فضاهای همگانی سرزنده از مسائل اساسی در شهرها و به خصوص در شهرهای کشور می‌باشد. همان‌گونه که اشاره شد همچنان دیدگاه‌های استفاده اقتصادی حداکثری از فضا و همچنین منطقه‌بندی‌ها و نقش بالای اتومبیل در برنامه‌های توسعه شهری وجود دارد. سبک و شیوه زندگی انسان امروزی نیز که میل به زندگی خصوصی‌تر و در شهرهای بزرگ‌تر دارد در ایران کاملاً قابل مشاهده می‌باشد به‌طوری‌که ارتباطات شهروندی گذشته که در شهرهای سنتی ایران وجود داشته امروزه در شهرهای بزرگ و کلان شهرهای کشور خصوصاً تهران مشاهده نمی‌شود و بعض‌اً حتی افراد علاقه‌ای به این گونه ارتباطات در این شهرها ندارند. از دیگر مواردی که موجب کاهش و یا از دست رفتن تعاملات اجتماعی در شهرهای کشور شده می‌توان به توسعه خدمات دیجیتال و فناوری‌های نوین و به کارگیری آن در شهرها، فرسودگی و ازدحام فضاهای درونی شهرها، مشکلات اقتصادی و زندگی فردی و ... اشاره کرد. از طرفی، در گذشته شهرهای ایرانی به دلیل توجه به سلسله‌مراتب فضایی و وجود فضاهای مختلف (عمومی، نیمه عمومی و خصوصی) تعاملات اجتماعی متفاوتی شکل می‌گرفت؛ اما در حال حاضر با عدم رعایت سلسله‌مراتب فضایی در شهرها، کمنگ شدن مفهوم خانه و جایگزین شدن زندگی آپارتمان‌نشینی به جای آن، نیاز به فضاهای همگانی بیش از بیش احساس می‌شود؛ چرا که لازمه‌ی زندگی سالم در شهرها ارتباطات و تعاملات اجتماعی مثبت در فضاهای همگانی شهر می‌باشد. لذا این پژوهش به دنبال بررسی زمینه‌های تحول فضاهای همگانی در راستای ارتقاء تعاملات اجتماعية شهروندان و ارتباط دو سویه این دو مفهوم می‌باشد.

در این میان منطقه ۱۰ شهرداری شهر تهران از نواحی مسکونی فشرده با تراکم جمعیتی بالا می‌باشد. این منطقه یکی از کم برخوردارترین مناطق شهر تهران در زمینه فضاهای باز، عمومی و سبز می‌باشد. در کنار مسئله تراکم، کم بودن میزان فضاهای باز، عمومی و همگانی در این منطقه؛ مسئله تعداد مهاجران، فرسودگی کالبدی، آشفتگی در سیما و منظر شهری،

بالا بودن میزان اجاره‌نشینی و شناور بودن جمعیت ساکن به دلیل ریزدانگی و ارزانی مسکن در مقایسه با سایر مناطق شهر تهران منجر به کاهش سطح سرمایه‌های اجتماعی و تعاملات اجتماعی در این منطقه شده است. علاوه بر این؛ عدم وجود امنیت کافی به دلیل وجود آسیبهای اجتماعی موجود در منطقه اعم از کارت خوانی، اعتیاد و فروش مواد مخدر در فضاهای همگانی منجر به حضور کمرنگ ساکنان، قشرهای خاص از جمله زنان و کودکان و ... در پارک‌ها و فضاهای همگانی شده است؛ بنابراین بررسی زمینه‌های بهره‌مندی، ایجاد تحول در فضاهای همگانی و شناسایی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها موجود در منطقه جهت برنامه ریزی راهبردی در راستای ایجاد فضاهای همگانی سرزنش و جذاب در کنار تجهیز و ارتقاء کیفی فضاهای همگانی موجود که می‌تواند نقشی اساسی در ارتقاء کیفیت زندگی در این منطقه را به دنبال داشته باشد؛ مورد توجه قرار گرفته شده است.

### مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در این بخش به منظور استخراج ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های پژوهش، مبانی نظری مرتبط با پژوهش شامل مفهوم تعامل اجتماعی، فضاهای همگانی، عوامل مؤثر بر کیفیت محیط شهری و عوامل مؤثر بر ارتقا تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی موردمطالعه و در قالب فضاهای همگانی، بستر شکل‌گیری تعاملات اجتماعی آورده شده است. همچنین نمونه‌های موفق جهانی موردمطالعه و مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر بر ارتقا تعاملات اجتماعی در آن‌ها استخراج شده است.

### فضای همگانی، بستر شکل‌گیری تعاملات اجتماعی

فضاهای همگانی در شهرها به فضاهایی اطلاق می‌شود که در آن شهروندان نیازهای خصوصی و عمومی خود را در آن برآورده می‌کنند. از این‌رو در جریان زندگی اجتماعی مردم در این فضاهای همواره یک تعادل میان رفتارهای عمومی و خصوصی برقرار می‌باشد (حاتمی و ذاکر حقیقی، ۱۳۹۷: ۸) برگرفته از والزر ۱۹۸۶ در واقع فضای شهری به عنوان یکی از اجزای شهر و عرصه‌های عمومی تلقی می‌شود که تجلی گاه فعالیت‌های جامعه شهری می‌باشد. این عرصه‌ها به واسطه ساختار کالبدی و کارکرد اجتماعی، می‌توانند زمینه رشد و پیشرفت جامعه مدنی را فراهم آورند (علیمردانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۷). کرمونا بر این باور است که فضاهای عمومی شهری، مکان‌ها و محیط‌های اجتماعی هستند که به عنوان سرایی برای رفتار و نمایش زمینه‌ای مشترک و خنثی برای تعامل اجتماعی اختلاط و ارتباط و مرحله‌ای برای معرفت اجتماعی، پیشرفت شخصی و تبادل اطلاعات عمل می‌کند (کرمونا و همکاران، ۲۰۰۳: ۲۱۹-۲۲۱).

فضای همگانی تنها یک مفهوم کلیدی نیست، بلکه کنش تعاملات شهروندی و فعالیت‌های شهری را نیز در بر می‌گیرد؛ یعنی کالبدی از شهر را تجسم می‌کند که مکان برقراری فعالیت‌های شهری یا عرصه بروز تعاملات اجتماعی می‌باشد. بر این اساس وظایف فضای همگانی را می‌توان ابزاری جهت ارتباطات و مراودات شبکه‌های اجتماعی؛ مکانی برای رویارویی و مراسم شهروندی و مدیریت و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های شهروندی بیان کرد. به بیانی دیگر، فضاهای همگانی ظرف فعالیت‌های شهری و بستری برای تعاملات اجتماعی و زمینه‌ساز شکل‌گیری سرمایه اجتماعی به شمار می‌آیند (علیمردانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰) برگرفته از یان گل<sup>۱</sup> (۱۹۸۷: ۱۰).

هریک از نظریه‌پردازان در بیان خصوصیت‌های این فضاهای مفهوم خاصی را به کار گرفته‌اند. به عنوان مثال، "اپلیارد"<sup>۲</sup> هدف نهایی طراحی شهری را خلق محیط‌هایی به منظور پرورش حس آسایش و شکل‌گیری روابط اجتماعی می‌داند (لنارد و لنارد، ۱۹۹۳: ۴). "کالن"<sup>۳</sup> به حس اکتشاف و جذبه رازآمیزی در فضاهای شهری ضمن یکپارچگی در کلیتی منسجم توجه می‌کند. او هدف طراحی شهری را ارتقای کیفیت‌های زندگی اجتماعی شهروندان و همچنین لزوم توجه هماهنگ به فرم و ساختار

<sup>1</sup>.Jan Gehle, 1987.

<sup>2</sup>.Donald Epilard

<sup>3</sup>.Leonard

<sup>4</sup>.Gordon Cullen, 1961.

شهر و عوامل انسانی می‌داند (علیمردانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱) برگرفته از کالن، ۱۹۶۱). "گاسلینگ<sup>۵</sup>" تغییر پارادایم‌ها و ارزش‌ها در دیدگاه نسبت به شهر را برای ارتقای تعامل اجتماعی در فضاهای شهری با محوریت شهر وندان ضروری می‌داند (علیمردانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱) برگرفته از گاسلینگ، ۱۹۹۶). فضاهای عمومی و همگانی در برگیرنده چهار عنصر اساسی: ساکنان یا عابران، عناصر انسان‌ساخت (کالبدی و فعالیتی)، روابط (میان افراد و عناصر یا میان عناصر) و زمان می‌باشد" (حبيبي و مقصودي، ۱۳۸۶) از طرفی تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آن‌ها می‌شود و این نوع واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است. بنابراین روابط بدون معنا در زمرة این تعریف قرار نمی‌گیرند. البته تعاریف دیگری نیز برای تعاملات اجتماعی وجود دارد به عنوان نمونه، تعامل اجتماعی و برقراری ارتباط، می‌تواند یک موضوع فیزیکی، یک نگاه، یک مکالمه و ارتباط بین افراد باشد که خود مستلزم تعریف رویدادها و فعالیت‌های مناسب و در نتیجه نقش پذیری مردم در فضا و عضویت آن‌ها در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است (دانشپور و چرخیان، ۱۳۸۶: ۲۲). اما آنچه ما در جوامع امروزی شاهد آن هستیم کاهش سطح ارتباط افراد با یکدیگر است. چنان‌که با افزایش اندازه و وسعت شهرها، سرعت، تراکم و ... مدنیت، شهر وندانی و روابط اجتماعی به عنوان اصول اولیه شهری تضعیف شد. به این ترتیب احساس جمعی اجتماع‌های محلی و وابستگی‌های احساسی به یک مکان در حال ناپدید شدن است (بهزادفر و طهماسبی، ۱۳۹۲: ۱۸) به نقل از هافمن<sup>۶</sup>، ۲۰۰۶). شناخت کافی از انسان و نحوه ارتباطش با سایرین و چگونگی آن می‌تواند در شکل‌دهی محیط برای برقراری بیشتر تعامل و ارتباط نیز مؤثر باشد (بهزادفر و طهماسبی، ۱۳۹۲: ۱۸).

از سویی جیکوبز بر نقش فضاهای عمومی شهری در ایجاد تعاملات اجتماعی تأکید می‌کند و به باور او آنچه که از یک شهر در ذهن بیشتر می‌ماند فضاهای عمومی و همگانی شهر به ویژه خیابان‌ها و پیاده‌روهای است که افزایش نشست و برخاست و امنیت پیاده‌رو تأثیر وارونه‌ای بر جدایی و تبعیض نزدی دارد (پاکزاد، ۱۳۸۶: ۱۳۵)؛ بنابراین پیاده‌روها باید سرزنشده باشند تا بتوانند ساکنان بیشتری را به خود جلب کنند. همچنین از نظر او برای سرزنشده نگه داشتن خیابان باید تعداد خاصی عابر در پیاده‌روهای آن حضور داشته باشند ضمن اینکه تراکم بالا را به تنهایی برای سرزنشگی کافی نمی‌داند (کاشانی جو، ۱۳۸۹: ۹۹). در ادبیات شهرسازی، رویکردهای مختلفی به فضاهای همگانی وجود دارد، یکی از این رویکردها تقویت تعاملات اجتماعی می‌باشد. نظریه‌های مطرح در این رویکرد مطابق جدول (۱) می‌باشد.

جدول (۱). نظریه‌پردازان با رویکرد تقویت تعاملات اجتماعی

| نظریه‌پرداز                  | سال  | عنوان متن / نظریه  | مفهوم کلیدی  |
|------------------------------|------|--|--|
| هانا آرننت <sup>۱</sup>      | ۱۹۵۸ | شرایط انسانی   | قلمرو عمومی عامل اصلی برون‌گری و زندگی سیاسی و عمومی                           |
| پاول زوکر <sup>۱</sup>       | ۱۹۵۹ | شهر و میدان  | میدان عامل تبدیل جامعه به اجتماع نه صرفاً محل تجمعی افراد                      |
| جین جیکوبز <sup>۱</sup>      | ۱۹۶۱ | مرگ و زندگی شهرهای بزرگ<br>آمریکایی                                | پیاده‌روها عامل ایجاد امنیت و تقویت تعاملات اجتماعی                            |
| ویلیام وايت <sup>۱</sup>     | ۱۹۸۰ | زندگی اجتماعی فضاهای شهری<br>کوچک                                  | تأکید بر نقش اجتماعی فضاهای شهری   |
| یان گل                       | ۱۹۸۷ | زندگی در میان ساختمان‌ها   | سه گروه فعالیت در فضای شهری؛ ضروری، انتخابی، اجتماعی                           |
| اولدنبیرگ <sup>۱</sup>       | ۱۹۸۹ | مکان خوب؛ کافه‌ها، کافی‌شاپ‌ها و<br>دیگر پاتوق‌ها در قلب یک اجتماع | تأکید بر عرصه‌های عمومی شهر به عنوان مکان سوم (خانه و محل کار؛ مکان اول و دوم) |
| کلر کوپر مارکوس <sup>۱</sup> | ۱۹۹۰ | مکان‌های مردمی   | ارزیابی محیط سکونتی و معرفی فضاهای شهری هفتگانه                                |

مأخذ: (کاشانی جو، ۱۳۸۹ - پاکزاد، ۱۳۸۴ - یانگل، ۱۹۸۷ - کرمونا و همکاران، ۲۰۰۳ - زوکر، ۱۹۷۰ - وايت ۱۹۸۰)

<sup>5</sup>. Goslinj

<sup>6</sup> Huffman

مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر بر کیفیت فضای همگانی و ارتقا تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی امروزه برای سنجش استفاده از فضاهای شهری همگانی تنها به مفاهیم کمی بسته شده در حالی که بسیاری از مؤلفه‌های کیفی وجود دارند که می‌توانند در ارتقای سطح رشد این فضاهای افزایش تعاملات اجتماعی سودمند باشند. بسیاری از صاحب‌نظران از جمله جیکوبز، لینچ، بنتلی<sup>۷</sup> و غیره به بررسی مفاهیم کیفی در زمینه فضاهای شهری همگانی پرداخته‌اند که می‌تواند به عنوان یک معیار اصلی و راهنمایی جهت خلق فضاهای مؤثر در تقویت تعاملات اجتماعی باشد. برخی از مهم‌ترین شاخص‌های بررسی میزان کیفیت فضای شهری از دیدگاه صاحب‌نظران در جدول (۲) آورده شده است:

## جدول (۲). مؤلفه‌های کیفیت فضای همگانی

7 Ian Bentley

8 Kevin Andrew Lynch

9 Green

<sup>10</sup> James Hutton

James F.  
11 Hunter

Panther

Partie

| اکوسیستم<br>پاکیزگی |                        |   |                     |                     |  |  |                    |                          | By design |
|---------------------|------------------------|---|---------------------|---------------------|--|--|--------------------|--------------------------|-----------|
| -                   | -                      | تداوم و<br>محصوریت                                | خوانایی و<br>هویت   | سازگاری و<br>تطابق  | کیفیت<br>عرصه                            | تنوع   | سهولت<br>حرکت      | -                        |           |
| -                   | -                      | تصویر<br>ذهنی و<br>آرامش                          |                     |                     | اجتماعی<br>بودن                          | -  | دسترسی<br>و ارتباط | کاربری‌ها و<br>فعالیت‌ها | p.p.s     |
| کاتلین مدن          | پاکیزگی و<br>کنش‌پذیری | تصویر<br>ذهنی                                     |                     | -                   | اجتماع-<br>پذیری و<br>گوناگونی           | تنوع و<br>هم   | -                  |                          |           |
| کارکردپذیری         | سیزینگی<br>و           | خوب و<br>راحت                                     |                     |                     |  |  | پیوندی             |                          |           |
| پاکزاد              |                        |   | سرزندگی             | انعطاف‌پذیری<br>فضا |  | -  | -                  |                          |           |
| دزفولی و<br>نفی     | آسایش                  | خوانایی،<br>اقلیمی،<br>توجه به<br>مسائل<br>اقلیمی | محصوریت<br>سرزندگی، |                     | تعريف<br>ورویدی،<br>رعایت<br>عرض<br>معبر | اختلاط<br>کاربری،<br>پیش‌بینی<br>فعالیت‌های<br>جذاب،<br>فضاهای<br>کانونی |                    | زاده، ۱۳۹۲               |           |

مأخذ: (برگرفته از رفیعیان و همکاران، ۱۳۹۱ و حاتمی و ذاکر حقیقی، ۱۳۹۷)

همچنین مؤلفه‌ها و شاخص‌های استخراج شده از تجارب جهانی مطابق جدول (۳) است:

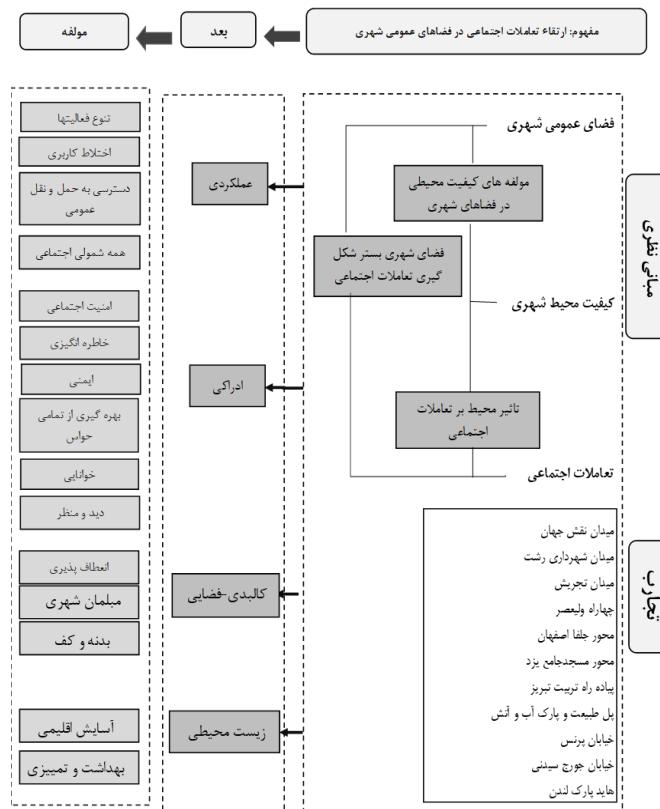
جدول (۳). مؤلفه‌ها و شاخص‌های مستخرج از تجارب جهانی

| تجارب جهانی موردمطالعه                        | مؤلفه و شاخص  |
|---|---|
| میدان نقش جهان                                | دارای موقعیت مرکزی، نوع فعالیت، تنوع کاربری، امکان حضور گروه‌های اجتماعی، آسایش اقلیمی، وجود عناصر هویت‌بخش، میزان امنیت اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، وجود چشم‌انداز طبیعی و صنوع، اینمی عابر پیاده، دسترسی، کفسازی مناسب.          |
| میدان شهرداری رشت                             | موقعیت مرکزی، نوع فعالیت، تنوع کاربری، رعایت تمیزی محیط، سایه‌اندازی مناسب میزان روشنایی، دسترسی و نفوذ‌پذیری، وجود مبلمان شهری، وجود کاربری با مقیاس شهری.   |
| میدان تحریش تهران و بقعه امام‌زاده صالح تهران | نوع فعالیت، امکان حضور گروه‌های مختلف اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، وجود چشم‌انداز طبیعی و صنوع، دسترسی.   |
| چهارراه ولی‌عصر تهران                         | موقعیت جغرافیایی، نوع فعالیت، آسایش اقلیمی، میزان روشنایی، وجود عناصر شاخص، وجود چشم‌انداز طبیعی.   |
| محور جلفا اصفهان                              | نوع فعالیت، وجود عناصر شاخص، میزان روشنایی، میزان امنیت اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، اینمی عابر پیاده، کف سازی، انعطاف‌پذیری فضا.   |
| محور مسجد جامع یزد                            | انعطاف‌پذیری، اختلاط کاربری، کف سازی، مبلمان شهری، دسترسی، اینمی عابر پیاده، وجود نقاط مکث و پویا، امنیت اجتماعی، میزان روشنایی، وجود عناصر شاخص، محیط تمیز، نوع فعالیت، تنوع کاربری، موقعیت مرکزی.                                   |
| پیاده راه تربیت تبریز                         | انعطاف‌پذیری، نوع فعالیت، تنوع کاربری، امکان حضور گروه‌های اجتماعی، آسایش اقلیمی، میزان روشنایی، وجود عناصر شاخص، محیط تمیز، وجود چشم‌انداز طبیعی، اینمی عابر پیاده، انعطاف‌پذیری، مبلمان شهری، وجود تناسب بصری، دسترسی و نفوذ‌پذیری. |

|                          |   |
|--------------------------|---|
| پل طبیعت و پارک آب و آتش | نوع فعالیت، تنوع کاربری، امکان حضور گروه‌های مختلف اجتماعی، آسایش اقلیمی، محیط تمیز، میزان روشناختی، میزان امنیت اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، اینمی عابر پیاده، چشم‌انداز طبیعی و مصنوع، مبلمان شهری، کفسازی، انعطاف‌پذیری، وجود کاربری جهانگردی و پذیرایی. |
| خیابان جورج سیدنی        | موقعیت مرکزی، نوع کاربری، آسایش اقلیمی، وجود عناصر شاخص، روشناختی مناسب، وجود چشم‌انداز طبیعی و مصنوع، اینمی عابر پیاده، کفسازی.  |
| خیابان پرنسس             | نوع کاربری، محیط تمیز، وجود عناصر شاخص و هویت‌بخش، میزان روشناختی، میزان امنیت اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، وجود چشم‌انداز طبیعی و مصنوع، اینمی عابر پیاده، چشم‌انداز شهری، وجود کاربری با مقیاس شهری.  |
| هاید پارک لندن           | موقعیت مرکزی، نوع کاربری، محیط تمیز، وجود عناصر هویت‌بخش، میزان امنیت اجتماعی، وجود نقاط مکث و پویا، مبلمان شهری.   |

مأخذ: (برگرفته از آقابزرگ و متدين، ۱۳۹۶، روتسري و همكاران، ۱۳۹۶، پاک نژاد و طيفي، ۱۳۹۷، ذاکر حقيقى، ۱۳۹۸، کارگر و قره بگلو، ۱۳۹۴، مهندسين مشاور معماري و شهرسازی فرنها، ۱۳۹۱، کلانتری خليل آباد و همكاران، ۱۳۹۵، زالي و دادر، ۱۳۹۷، قره باقى و ذوالقارى، ۱۳۹۴، حجتى، ۱۳۹۰، تشكري و مهريانى گلزار، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، Azami, 2018 , Packetpark 2019)

با توجه به ماهیت، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها در ۴ بعد ادراکی، کالبدی-فضایی و پایداری زیستمحیطی مطابق مدل مفهومی در شکل (۱) دسته بندی شده‌اند.



شکل (۱). مدل مفهومی پژوهش

### روش‌شناسی

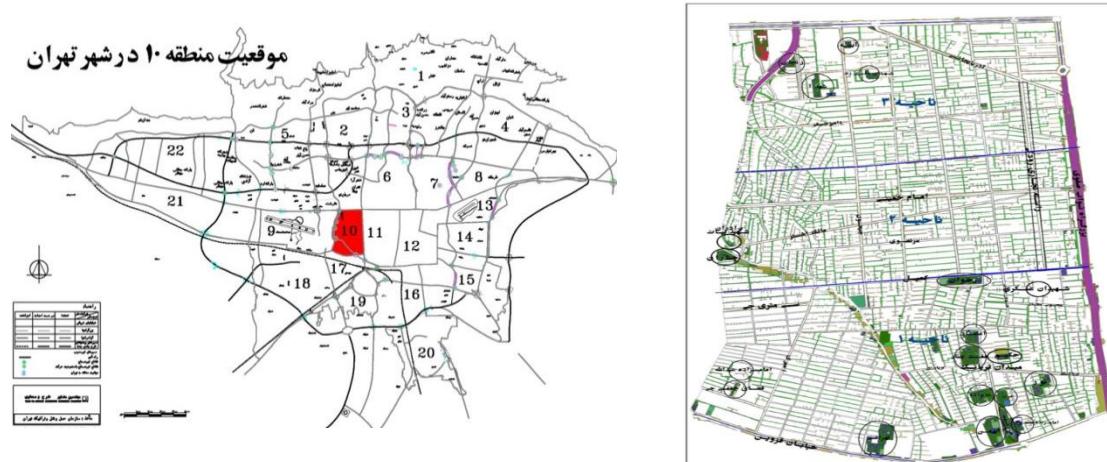
در این بخش ابتدا به بررسی محدوده مورد مطالعه پرداخته شده و در مرحله بعد داده و روش کار مورداستفاده در پژوهش بیان گردیده و در نهایت روایی و اعتبار پژوهش آورده شده است.

### موقعیت منطقه مورد مطالعه

منطقه ۱۰ شهرداری تهران دارای فضاهای باز عمومی همچون فضاهای مذهبی، فضاهای سبز و پارک‌ها، خیابان‌ها و معابر است. از فضاهای همگانی مذهبی منطقه می‌توان به امامزاده معصوم (ع) اشاره کرد. همچنین امامزاده عبدالله (ع) از فضاهای

مذهبی عمومی منطقه ۹ شهرداری تهران، به دلیل نزدیکی به منطقه ۱۰ شهرداری تهران مورد استفاده ساکنین این منطقه نیز می‌باشد. فضاهای همگانی سبز و باز منطقه شامل: بوستان زنجان، بوستان آیینه، بوستان شهداد، بوستان شهیدان باقی رند، بوستان چناران، بوستان برادران شهید بیات، بوستان باغ حکیم، بوستان شهیدان عسکری (نیلوفر)، پارک رضوان، پارک تهرانی، پارک عرب، پارک ۲۲ بهمن، بوستان هزار شهید، بوستان خانواده و فضای جمعی جی هستند. خیابان رودکی با کاربری‌های تجاری از دیگر فضاهای همگانی منطقه می‌باشد.

جمعیت منطقه در حدود ۳۲۷ هزار نفر و با تراکم ناخالص جمعیتی حدود ۴۰۰ نفر در هر هکتار بوده که از این حیث، تراکم جمعیتی آن چهار برابر حد استاندارد و دو برابر میانگین تراکم در شهر تهران است. زنان ۵۱ درصد و مردان ۴۹ درصد جمعیت این منطقه را تشکیل می‌دهند. حدود ۶ درصد جمعیت منطقه را گروه سنی ۱۹-۲۴ تشکیل می‌دهد و ۱۷ درصد جمعیت گروه سنی زیر ۱۵ سال هستند. ساختار سنی منطقه در بازه ۱۳۷۵-۱۳۹۵ نشان می‌دهد جمعیت کودکان رو به کاهش و جمعیت گروه سنی بالای ۱۵ سال رو به افزایش می‌باشد. در وضع موجود سالمندان ۸ درصد کل جمعیت را به خود اختصاص داده‌اند؛ اما ساختار سنی نشان می‌دهد جمعیت از سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵ رو به پیری و در آینده نیاز به فضاهای عمومی برای این گروه سنی افزایش می‌یابد (وبسایت منطقه ۱۰ شهرداری تهران و سالنامه آماری نفوس و مسکن ۱۳۸۵، ۱۳۷۵ و ۱۳۹۵). در منطقه ۱۰ شهرداری تهران، ناحیه ۱ به نسبت نواحی ۲ و ۳ دارای ساکنانی با سطح اقتصادی-اجتماعی پایین‌تر و مذهبی‌تر می‌باشد. همچنین مهاجرت‌پذیری این ناحیه در مقایسه با نواحی ۲ و ۳ بیشتر است. در ناحیه ۱ محله‌های قومی-قبیله‌ای با منشأ شهری شامل طالقانی‌ها، یزدی‌ها و خالدآبادی‌ها وجود دارد. اهالی طالقان ساکن در منطقه، دارای باغات در شهر طالقان بوده و برخی از آن‌ها به صورت ییلاق و قشلاق مابین تهران و طالقان در حال رفت‌وآمد هستند. در ناحیه ۲ از شرق به غرب (از سمت محله سلسیل به سمت کارون جنوبی و هاشمی) افراد به لحاظ اقتصادی ضعیفتر با ریشه‌های قومی-قبیله‌ای ساکن هستند. در قسمت شرقی محله هاشمی آزری‌ها و در قسمت غربی آن زنجانی‌ها و اهالی بستان‌آباد به صورت پراکنده در سطح ناحیه ۲ سکونت دارند (زعفران‌کار، مصاحبہ شخصی، ۱۳۹۹/۲/۱) بر اساس آمارنامه سال ۱۳۹۵، ۱۴ درصد از جمعیت منطقه ۱۰ شهرداری تهران بی‌سواد می‌باشند که از دلایل آن می‌توان مهاجر بودن جمعیت منطقه، توان اقتصادی پایین خانوار و وجود کودکان کار را نام برد. طبق مصاحبہ‌های صورت گرفته، منطقه دارای ۹۰ خانوار با کودکان کار و آمار بالای ترک تحصیل در مدارس ابتدایی می‌باشد (سالنامه آماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۵). شکل (۲) موقعیت جغرافیایی منطقه در شهر و فضاهای همگانی منطقه ۱۰ شهرداری تهران را نشان می‌دهد.



شکل (۲). موقعیت جغرافیایی منطقه ۱۰ در شهر تهران و فضاهای همگانی آن

### روش انجام پژوهش

این پژوهش از حیث هدف کاربردی با استراتژی توصیفی-پیمایشی می‌باشد که از روش تحقیق آمیخته (کیفی-کمی) در آن استفاده شده است. شیوه جمع‌آوری داده‌ها مطالعات اسنادی و میدانی به صورت مصاحبہ عمیق، مشاهده عکس‌برداری

می باشد. مصاحبه ها شامل دو دسته مصاحبه با متخصصان (مسئولین و کارشناسان منطقه ۱۰ شهرداری تهران) و مصاحبه قوم نگارانه (با استفاده کنندگان فضاهای همگانی موجود در گروه های سنی - جنسی مختلف) می باشد. به طوری که با شش نفر از مسئولین و کارشناسان و ۷۰ نفر از شهروندان منطقه ۱۰ شهر تهران (در هر فضای همگانی با ۳ الی ۴ نفر) در بهار ۱۳۹۹ مصاحبه صورت گرفته است. روش انتخاب کارشناسان از طریق روش گلوله بر فری یعنی ارجاع دادن کارشناسی به کارشناس دیگر برای تکمیل مباحث انجام گرفت و همچنین برای انتخاب ساکنان از روش نمونه گیری تصادفی در روزهای پیک و غیر پیک (پنجشنبه و جمعه به عنوان روزهای اوج استفاده از فضا) و همچنین ساعتهاي پیک و غیر پیک (زمان تعطیلی مدارس و عصرها به عنوان زمان پیک و صبحها به عنوان زمان غیر پیک) مصاحبه ها صورت گرفته و جهت تعیین حجم نمونه برای مصاحبه عمیق با کارشناسان و ساکنان منطقه از شیوه اشباع نظری استفاده گردیده است یعنی پژوهشگر با اطلاعاتی مواجه شده که مجدداً و مکرراً تکرار می گردد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از تکنیک QSPM و SWOT استفاده شده است. تکنیک QSPM یکی از روش های اولویت بندی و انتخاب راهبردها برای گزینه های برآمده از تکنیک SWOT و QSPM شامل سه مرحله ورودی، مقایسه و تصمیم گیری است. در این تکنیک، عوامل SWOT وزن دهی و سپس بر اساس آن راهبردها مقایسه و اولویت بندی می شود. به طور کلی این پژوهش با توصیف و مطالعات استنادی شروع شده و شاخص های مؤثر استخراج می شوند. سپس بر اساس شاخص های تبیین شده محدوده مطالعاتی مورد شناخت و پیمایش قرار می گیرد و در قالب جدول SWOT جمع بندی می شود، در نهایت با توجه به اسناد فرادست و نظرات گروه های ذی نفع و ذی نفوذ سناریوهای پیشنهادی ارائه که جهت تحلیل، ارزیابی و انتخاب سناریو برتر از تکنیک QSPM استفاده و در آخر مطابق با سناریوی برتر برنامه های عملیاتی تدوین شده است.

در پژوهش حاضر برایی تعیین روایی سوالات از روش روایی صوری و محتوایی استفاده گردیده است. روش روایی صوری نوعی اعتبار است که از متخصصین و خبرگان جامعه آماری خواسته می شود تا معلوم کنند آیا سوالات برای تأمین هدف پژوهش مناسب است یا خیر. همچنین روایی محتوا نوعی اعتبار است که معمولاً برای بررسی اجزای تشکیل دهنده یک ابزار اندازه گیری به کاربرده می شود. اعتبار محتوا یک ابزار اندازه گیری به سؤال های تشکیل دهنده آن بستگی دارد. اگر سؤال های مصاحبه، معرف ویژگی ها و مهارت های ویژه ای باشند که محقق، هدف و قصد اندازه گیری آن ها را داشته باشد، آزمون دارای اعتبار محتوا است. برای اطمینان از اعتبار محتوا، باید در موقع ساختن ابزار (مانند مصاحبه) چنان عمل کرد که سؤال های تشکیل دهنده ابزار معرف قسمت های محتوای انتخاب شده باشد. در این پژوهش با ۵ نفر از کارشناسان و همچنین ۱۰ نفر از ساکنان مشورت شد و با استفاده از نظر خبرگان این حوزه، روایی مصاحبه عمیق از روش اعتبار محتوا و صوری تأیید گردید.

## نتایج و بحث

به منظور برنامه ریزی فضاهای همگانی به جهت ارتقای تعاملات اجتماعی در منطقه ۱۰ شهرداری تهران و ارائه مدل و روشی برای آن، در ابتدا به فضاهای همگانی موجود در منطقه بر اساس شاخص های مطالعاتی و با استفاده از کمی سازی طیف ۵ مرحله ای لیکرت از ۱ تا ۵ امتیاز داده شده است. سپس مجموع امتیاز هر فضای عمومی محاسبه شده است، این جدول رتبه بندی و وضعیت فضاهای همگانی را نسبت به یکدیگر نشان می دهد؛ به طوری که بوسنان های ۲۲ بهمن، تهرانی، رضوان، امامزاده معصوم، هفت چنار، امامزاده عبدالله، شهدا به ترتیب دارای امتیاز بالاتری نسبت به اعتماد، چناران، خیابان رودکی، نور، عرب، شهیدان عسکری، باغ حکیم، فضای جمعی جی، هزاران شهید، آبینه، باقری زند، خانواده، زنان و برادران شهید بیان هستند. جدول (۴) ارزیابی فضاهای همگانی منطقه ۱۰ شهرداری تهران را نشان می دهد:

جدول (۴). ارزیابی فضاهای همگانی منطقه ۱۰ شهرداری تهران

| ردیف | نام محل   | اعداد و مؤلفه‌ها |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
|------|-----------|------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
|      |           | فضاهای عمومی     | فضاهای انتزاعی |
|      |           | اطلاعات          | کالبدی-فضایی   | زیست محیطی     | ادراکی         | عملکردی        |                |                |                |                |                |                |                |
| ۲۷   | زنجان     | ۱                | ۵              | ۴              | ۱              | ۱              | ۲              | ۱              | ۵              | ۱              | ۱              | ۱              | ۱              |
| ۳۱   | باقری زند | ۳                | ۵              | ۴              | ۳              | ۱              | ۱              | ۱              | ۵              | ۱              | ۱              | ۳              | ۱              |
| ۵۲   | شهدا      | ۵                | ۵              | ۴              | ۴              | ۳              | ۴              | ۳              | ۵              | ۴              | ۴              | ۳              | ۱              |
| ۳۲   | آیینه     | ۴                | ۴              | ۴              | ۲              | ۱              | ۱              | ۱              | ۴              | ۱              | ۱              | ۴              | ۱              |
| ۴۷   | خیابان    | ۳                | ۱              | ۱              | ۲              | ۴              | ۴              | ۵              | ۲              | ۲              | ۴              | ۵              | ۵              |
|      | رودکی     |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                | ۲              |
| ۴۹   | چناران    | ۵                | ۵              | ۴              | ۲              | ۴              | ۵              | ۴              | ۲              | ۴              | ۴              | ۱              | ۲              |
| ۲۲   | برادران   | ۳                | ۲              | ۳              | ۱              | ۱              | ۱              | ۳              | ۱              | ۱              | ۲              | ۱              | ۱              |
|      | شهید بیات |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
| ۴۷   | نور       | ۳                | ۴              | ۳              | ۳              | ۲              | ۳              | ۳              | ۲              | ۳              | ۵              | ۵              | ۴              |
| ۶۰   | رضوان     | ۴                | ۵              | ۵              | ۴              | ۴              | ۵              | ۴              | ۵              | ۳              | ۴              | ۵              | ۵              |
| ۴۹   | اعتماد    | ۲                | ۳              | ۳              | ۴              | ۴              | ۴              | ۳              | ۲              | ۳              | ۴              | ۵              | ۳              |
| ۵۵   | هفتچنار   | ۴                | ۳              | ۴              | ۵              | ۴              | ۵              | ۵              | ۲              | ۲              | ۴              | ۵              | ۳              |
| ۴۷   | عرب       | ۲                | ۳              | ۳              | ۴              | ۵              | ۴              | ۴              | ۳              | ۲              | ۳              | ۳              | ۴              |
| ۶۱   | ۲۲ بهمن   | ۵                | ۴              | ۴              | ۵              | ۴              | ۵              | ۴              | ۴              | ۴              | ۵              | ۴              | ۵              |
| ۳۱   | خانواده   | ۲                | ۴              | ۳              | ۲              | ۲              | ۲              | ۳              | ۱              | ۱              | ۳              | ۲              | ۲              |
| ۳۴   | هزاران    | ۱                | ۲              | ۳              | ۱              | ۴              | ۲              | ۴              | ۲              | ۳              | ۲              | ۱              | ۳              |
|      | شهید      |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                | ۱              |
| ۶۱   | تهرانی    | ۴                | ۵              | ۵              | ۵              | ۵              | ۵              | ۵              | ۴              | ۳              | ۲              | ۵              | ۳              |
| ۴۰   | باغ حکیم  | ۵                | ۳              | ۴              | ۳              | ۴              | ۲              | ۳              | ۲              | ۴              | ۲              | ۲              | ۲              |
| ۴۲   | شهیدان    | ۴                | ۴              | ۳              | ۲              | ۳              | ۲              | ۲              | ۴              | ۴              | ۴              | ۲              | ۳              |
|      | عسکری     |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
| ۵۹   | امامزاده  | ۴                | ۵              | ۲              | ۴              | ۵              | ۵              | ۵              | ۵              | ۵              | ۳              | ۵              | ۳              |
|      | معصوم     |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
| ۵۵   | امامزاده  | ۳                | ۴              | ۴              | ۴              | ۳              | ۵              | ۳              | ۵              | ۵              | ۳              | ۵              | ۳              |
|      | عبدالله   |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |
| ۳۹   | فضای      | ۲                | ۴              | ۵              | ۲              | ۲              | ۱              | ۳              | ۴              | ۳              | ۳              | ۵              | ۱              |
|      | جمعی جی   |                  |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |                |

مأخذ: (نگارندهان، ۱۴۰۰)

به منظور شناخت پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های محدوده و ارائه سناریوی برتر با روش QSPM جهت ارتقاء تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی منطقه ۱۰ شهر تهران نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید در ابعاد زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، مدیریتی- حقوقی و عملکردی مورد بررسی قرار گرفته و در جدول (۵) ارائه گردیده است.

جدول (۵). جمع‌بندی نهایی با تکنیک swot

| ارقاء تعاملات اجتماعی | در فضاهای همگانی  | منطقه ۱۰ تهران   | قوت  | ضعف  | فرصت   | تهدید  |
|-----------------------|---|--|--|--|--|--|
| زیست محیطی            | - وجود باغ‌های خصوصی<br>- سایه‌اندازی مناسب به<br>- دلیل وجود درختان بلند و<br>پوشش گیاهی مناسب   | - آلوگی هوا و صوتی ناشی از<br>وجود دو بزرگراه<br>- کمبود سرانه فضای سبز<br>- بالا آمدن سطح آب‌های زیرزمینی<br>- خشک شدن قنات‌های منطقه<br>- وضعیت نامناسب آب‌خواری<br>فضاهای همگانی<br>- نبود فعالیت فرهنگی در<br>بوستان‌ها  | - آلوگی هوا و صوتی ناشی از<br>با تملک باغ‌های خصوصی<br>- کمبود سرانه فضای سبز<br>- بالا آمدن سطح آب‌های زیرزمینی<br>- خشک شدن قنات‌های منطقه<br>- وضعیت نامناسب آب‌خواری<br>فضاهای همگانی<br>- نبود فعالیت فرهنگی در<br>بوستان‌ها  | - آلوگی هوا و صوتی ناشی از<br>امکان توسعه فضای سبز و باز<br>با تملک باغ‌های خصوصی<br>- کمبود سرانه فضای سبز<br>- بالا آمدن سطح آب‌های زیرزمینی<br>- خشک شدن قنات‌های منطقه<br>- وضعیت نامناسب آب‌خواری<br>فضاهای همگانی<br>- نبود فعالیت فرهنگی در<br>بوستان‌ها  | - آلوگی هوا و صوتی ناشی از<br>امکان توسعه فضای سبز و باز<br>با تملک باغ‌های خصوصی<br>- کمبود سرانه فضای سبز<br>- بالا آمدن سطح آب‌های زیرزمینی<br>- خشک شدن قنات‌های منطقه<br>- وضعیت نامناسب آب‌خواری<br>فضاهای همگانی<br>- نبود فعالیت فرهنگی در<br>بوستان‌ها  | - آلوگی هوا و صوتی ناشی از<br>امکان توسعه فضای سبز و باز<br>با تملک باغ‌های خصوصی<br>- کمبود سرانه فضای سبز<br>- بالا آمدن سطح آب‌های زیرزمینی<br>- خشک شدن قنات‌های منطقه<br>- وضعیت نامناسب آب‌خواری<br>فضاهای همگانی<br>- نبود فعالیت فرهنگی در<br>بوستان‌ها  |
| جمعیتی-اجتماعی        | - وجود انجمن‌های مردمی<br>NA<br>- نظرارت اجتماعی بالا به<br>دلیل حضور سالم‌مندان در<br>بوستان تهرانی، رضوان،<br>هفت‌چنان، اعتداد، شهدا<br>- جذب جمعیت در<br>پارک‌های ۲۲ بهمن،<br>رضوان، شهدا و تهرانی | - کاهش روند نرخ رشد<br>جمعیتی<br>- تراکم بالای جمعیتی<br>- نرخ بالای بی‌سادی به دلیل<br>وجود کودکان کار و ترک تحصیل<br>- مهاجرپذیری منطقه به دلیل<br>قیمت پایین زمین به نسبت دیگر<br>مناطق شهر تهران<br>- وجود محله‌های قومی-قبیله‌ای<br>در منطقه به خصوص ناحیه ۱ به<br>دلیل مهاجرپذیری<br>- امنیت اجتماعی پایین به دلیل<br>مهاجرپذیری<br>- نقش بالای منطقه در پخش و<br>فروش مواد مخدر<br>- درصد پایین جمعیت زیر ۱۵<br>سال<br>- مراوات غیراخلاقی دختران و<br>پسران در بوستان نور، هفت‌چنان<br>- امنیت اجتماعی بسیار پایین در<br>بوستان تهرانی، هفت‌چنان و<br>شهیدان باقری زند و آیینه و<br>زنjan به دلیل پخش مواد مخدر<br>- عدم جذب جمعیت در بوستان<br>آیینه و شهیدان باقری زند، | - روند رو به پیری و کهن‌سالی<br>جمعیتی<br>- امکان ثبات یا کاهش تراکم<br>اسکان غیررسمی به دلیل<br>مشکلات اجتماعی<br>- امکان همکاری و شمارکت<br>اجمن‌ها جهت کاهش تعداد<br>معتادین<br>- امکان مهاجرت ساکنان بومی<br>به دلیل امنیت اجتماعی پایین و<br>مهاجرپذیری<br>- کمبود فضاهای باز و سبز به<br>دلیل تراکم جمعیتی بالا<br>- ساماندهی پهنه هرندي در<br>منطقه ۱۲ و مهاجرت افراد معتاد<br>و بزهکار به منطقه ۱۰<br>- مشارکت اجتماعی پایین به<br>دلیل سطح اجتماعی پایین<br>- کمبود فضاهای خالی و باир به<br>دلیل مهاجرپذیری<br>- کاهش حضور زنان و کودکان به<br>دلیل مهاجرپذیری و امنیت<br>اجتماعی پایین<br>- عدم بافت اجتماعی همگن به<br>دلیل مهاجرپذیری و محله‌های<br>قومی-قبیله‌ای | - امکان ثبات یا کاهش تراکم<br>اسکان غیررسمی به دلیل<br>مشکلات اجتماعی<br>- امکان همکاری و شمارکت<br>اجمن‌ها جهت کاهش تعداد<br>معتادین<br>- امکان مهاجرت ساکنان بومی<br>به دلیل امنیت اجتماعی پایین و<br>مهاجرپذیری<br>- کمبود فضاهای باز و سبز به<br>دلیل تراکم جمعیتی بالا<br>- ساماندهی پهنه هرندي در<br>منطقه ۱۲ و مهاجرت افراد معتاد<br>و بزهکار به منطقه ۱۰<br>- مشارکت اجتماعی پایین به<br>دلیل سطح اجتماعی پایین<br>- کمبود فضاهای خالی و باير به<br>دلیل مهاجرپذیری<br>- کاهش حضور زنان و کودکان به<br>دلیل مهاجرپذیری و امنیت<br>اجتماعی پایین<br>- عدم بافت اجتماعی همگن به<br>دلیل مهاجرپذیری و محله‌های<br>القومی-قبیله‌ای | - امکان ثبات یا کاهش تراکم<br>اسکان غیررسمی به دلیل<br>مشکلات اجتماعی<br>- امکان همکاری و شمارکت<br>اجمن‌ها جهت کاهش تعداد<br>معتادین<br>- امکان مهاجرت ساکنان بومی<br>به دلیل امنیت اجتماعی پایین و<br>مهاجرپذیری<br>- کمبود فضاهای باز و سبز به<br>دلیل تراکم جمعیتی بالا<br>- ساماندهی پهنه هرندي در<br>منطقه ۱۲ و مهاجرت افراد معتاد<br>و بزهکار به منطقه ۱۰<br>- مشارکت اجتماعی پایین به<br>دلیل سطح اجتماعی پایین<br>- کمبود فضاهای خالی و باير به<br>دلیل مهاجرپذیری<br>- کاهش حضور زنان و کودکان به<br>دلیل مهاجرپذیری و امنیت<br>اجتماعی پایین<br>- عدم بافت اجتماعی همگن به<br>دلیل مهاجرپذیری و محله‌های<br>القومی-قبیله‌ای | - امکان ثبات یا کاهش تراکم<br>اسکان غیررسمی به دلیل<br>مشکلات اجتماعی<br>- امکان همکاری و شمارکت<br>اجمن‌ها جهت کاهش تعداد<br>معتادین<br>- امکان مهاجرت ساکنان بومی<br>به دلیل امنیت اجتماعی پایین و<br>مهاجرپذیری<br>- کمبود فضاهای باز و سبز به<br>دلیل تراکم جمعیتی بالا<br>- ساماندهی پهنه هرندي در<br>منطقه ۱۲ و مهاجرت افراد معتاد<br>و بزهکار به منطقه ۱۰<br>- مشارکت اجتماعی پایین به<br>دلیل سطح اجتماعی پایین<br>- کمبود فضاهای خالی و باير به<br>دلیل مهاجرپذیری<br>- کاهش حضور زنان و کودکان به<br>دلیل مهاجرپذیری و امنیت<br>اجتماعی پایین<br>- عدم بافت اجتماعی همگن به<br>دلیل مهاجرپذیری و محله‌های<br>القومی-قبیله‌ای |

| خانواده و فضای جمعی جی به<br>دلیل امنیت اجتماعی پایین و<br>عدم تنواع فعالیت‌ها                  |  |
|---|--|
| - امکان پذیرفتن نقش خوابگاهی<br>منطقه به دلیل پایین بودن قیمت<br>زمین                           | - کاهش نرخ اشتغال به دلیل<br>تورم، عدم تأمین اشتغال توسط<br>دولت و رکود اقتصادی<br>تهران   |
| - حس تعلق پایین به دلیل<br>مالکیت پایین خانوار  | - نرخ بالای بارتکفل  |
| - مشارکت اجتماعی پایین به<br>دلیل مالکیت پایین خانوار   | - مالکیت پایین خانوار به دلیل<br>سطح اقتصادی پایین   |
| - فرسودگی کالبدی به دلیل<br>سطح اقتصادی پایین   | اقتصادی  |
| - شکل‌گیری فساد اجتماعی،<br>مشاغل کاذب و خطرناک به دلیل<br>رونده کاهشی نرخ اشتغال               | - کمبود نیروی متخصص در<br>شهرداری  |
| - امکان کاهش حضور زنان و<br>کودکان به دلیل شکل‌گیری فساد  | - عدم تأمین خدمات عمومی  |
| اقتصادی-اجتماعی   | - عدم شفافیت مالی  |
| - امکان توسعه نامناسب و عدم<br>اجرای صحیح برنامه‌های توسعه<br>شهری به دلیل کمبود نیروی<br>متخصص | - همکاری پایین سازمان  |
| - مهاجرت از منطقه به دلیل عدم<br>تأمین خدمات عمومی  | - حمل و نقل و راهنمایی و رانندگی   |
| - امکان وجود نواقص در پایگاه<br>داده‌های اطلاعاتی به دلیل<br>کمبود نیروی متخصص                  | - هزینه‌بر بودن تملک اراضی<br>شخصی   |
| - کمبود فضاهای باز و سبز به<br>دلیل عدم تأمین خدمات توسعه                                       | مدیریتی حقوقی  |
| مدیریت شهری   | - وجود سرای محله   |
| - سیاست‌های تشویقی نوسازی   | - وجود دفاتر توسعه محلی  |
| - عدم توسعه فضاهای باز به<br>دلیل هزینه‌بر بودن تملک اراضی                                      | - انجام پروژه خیابان در<br>دست بجهه‌ها توسط<br>مدیریت شهری                                 |
| - امکان ایجاد جزیره حرارتی به<br>دلیل وجود معابر شریانی درجه ۱                                  | - برگزاری کارگاه‌های<br>آموزش بازی مادر و کودک<br>و آپارتمانی توسط دفاتر<br>توسعه محلی     |
| - امکان کاهش ایمنی عابر پیاده<br>به دلیل عرض کم معابر و کمبود<br>پارکینگ                        | مدیریتی-حقوقی  |
| - امکان مهاجرت از منطقه به<br>دلیل کمبود سرانه در جنوب  | - وجود خیابان رودکی با<br>کاربری‌های فرامنطقه‌ای   |
| - امکان ارتقاء تعاملات<br>اجتماعی   | - دسترسی به انواع<br>حمل و نقل عمومی (مترو،<br>قطل شدگی معابر در ساعت اوج<br>BRT و اتوبوس) |
| - آبودگی محیطی  | - زمین‌های مصنوعی<br>در سطح منطقه  |
| - امکان تشید آبودگی هوا به<br>دلیل ترافیک و قفل شدگی معابر                                      | عملکردی  |
| کمیل  | - وجود بزرگراه یادگار و نواب<br>در منطقه   |
| کمیل  | - کمبود پارکینگ در سطح منطقه   |
| کمیل  | - عرض کم معابر در سطح منطقه  |
| کمیل  | - قفل شدگی معابر در ساعت اوج   |
| کمیل  | - کمبود سرانه کاربری آموزشی،<br>خدماتی و فضای سبز، ورزشی،<br>فرهنگی و درمانی               |
| کمیل  | - فاقد شبکه جمع‌آوری فاضلاب  |
| کمیل  | - شهری   |
| کمیل  | - وجود کمپ ترک اعتیاد با<br>خدمات رایگان در خیابان   |
| کمیل  | کمیل   |

|   |  |  |
|---|--|--|
| - عدم امدادرسانی بهموقع به دلیل فرسودگی بافت  | - وجود کاربری‌های غیرفعال حمام عمومی در محله‌های سلیمانی و جی و محله‌های ناحیه ۳ و ۲ | - وجود پاتوق محله در محله‌های سلیمانی و فلاغل فروشی  |
| - امکان کاهش مشارکت اجتماعی به دلیل کمبود فضاهای باز و سبز در ناحیه ۳ و ۲           | - وجود سینما غیرفعال در ناحیه ۳  | - وجود محور عملکردی اجتماعی شهید عرب تا بريانک   |
| - امکان کاهش تعاملات اجتماعی در ناحیه ۳ و ۲ به دلیل کمبود فضاهای باز و سبز          | - فضاهای آزادشده در اثر اتصال بزرگراه یادگار امام به خیابان مالک اشتر در ناحیه ۲     | - وجود موزه هفتچنان در فضاهای همگانی   |
| - امکان کاهش مهاجرت ساکنان و ترک نواحی ۲ و ۳  | - فضاهای آزادشده تحت تملک شهرداری منطقه در خیابان کارون جنوبی در ناحیه ۲             | - عدم استفاده از وسایل ورزشی موجود در فضاهای باز   |
| - امکان کاهش حضور سالمندان به دلیل نارضایتی از بازی نوجوانان                        | - فضاهای آزادشده در خیابان رودکی و هاشمی در ناحیه ۲                                  | - وجود بوسستان‌هایی با مقیاس ناحیه‌ای و فراناچیه ای در ناحیه ۱                             |
|   | - اراضی زینبیه با تملک ۶۰  | - وجود فضاهای مذهبی امامزاده معصوم و عبدالله با مقیاس شهری و فضای باز                      |
|   | - درصدی شهرداری و مساحت بالا   | - وسیع دسترسی مناسب فضاهای همگانی منطقه به حمل و نقل عمومی                                 |
| - فضاهای رهاسازه در حاشیه بزرگراه نواب  | - فضاهایی برای ورود ماشین و موتور به بوسستان تهرانی                                  | - وضعيت مناسب مبلمان فضاهای همگانی   |
| - شناسایی و ساماندهی فضاهای بی‌دفاع   | - کمبود سرانه فضای سبز و باز در ناحیه ۳ و ۲  | - وجود شهریازی در بوسستان رضوان و تهرانی و وضعیت مناسب ورودی و کفسازی اغلب فضاهای همگانی   |
| - امکان توسعه فضاهای همگانی با ایجاد بوسستان رنجبر و خرید دو باع توسط سازمان نوسازی | - نبود فضای عمومی با مقیاس ناحیه‌ای در ناحیه ۳ و ۲                                   | - برگزاری جمعه‌بازار در هفتچنان، تهرانی و رضوان وجود مجتمع فرهنگی - هنری در بوسستان تهرانی |
| - امکان استفاده از موزه هفتچنان و فضای داخلی اش                                     | - نبود فضای عمومی با مقیاس ناحیه ۳ و ۲   | - برگزاری مراسم شادستان در فضاهای همگانی   |
| - امکان استفاده از فضای داخلی اش  | - هفتچنان، تهرانی و رضوان بهینگ‌پنگ و ... در بوسستان وجود میز شطرنج،                 |  |
| - امکان برگزاری برنامه‌های فرهنگی در بوسستان تهرانی به دلیل وجود مجتمع فرهنگی       | - امکان جذب جمیعت به بوسستان ۲۲ بهمن و رضوان به دلیل وجود شهریازی                    |  |
| - امکان جذب جمیعت به بوسستان ۲۲ بهمن و رضوان به وجود اراضی بایر                     | - امکان جذب جمیعت با تداوم مراسم شادستان   |  |
| - امکان استفاده از زمین‌های چمن مصنوعی  | - امکان استفاده از زمین‌های  |  |

مأخذ: (نگارندهان، ۱۴۰۰)

در این بخش، با استفاده از تحلیل تطبیقی عوامل استراتژیک بیرونی و درونی که در بخش قبلی تدوین شده است، به ارائه سناریوهای پیشنهادی و همچنین راهبردهای متحمل پرداخته می‌شود. این راهبردها، مطابق جدول (۶)، چهار دسته از جمله راهبردهای تهاجمی (SO)، محافظه‌کارانه (ST)، رقابتی (WO) و راهبردهای تدافعی (WT) را شامل می‌شود.

## جدول (۶). ماتریس راهبردهای پیشنهادی

| راهبردهای راهبردی رقابتی (WO)  | راهبردهای تهاجمی (SO)   |
|--|---|
| WO1 : جلوگیری از ورود آلودگی صوتی و هوا به پهنه مسکونی (W1,O12,16,W25)                             | SO1 : ارتقاء امنیت اجتماعی در فضاهای همگانی (S2) : افزایش سرانه فضای سبز و باز (S6,O18,27 و S1,O1O24,11)  |
| WO2 : ارتقاء فضاهای همگانی در ناحیه ۲ و ۳ (W2,32 و O10,11)   | SO3 : آموزش شهریوندی و ارتقاء سطح آگاهی عمومی در فضاهای همگانی موجود (S10,O4)                             |
| WO3 : افزایش بودجه تخصیصی جهت تملک اراضی و توسعه فضاهای سبز و عمومی (W24,O27)                      | SO4 : توسعه پاتوق‌های محلی و ریزفضاهای جهت تجمع اهالی محله (S29,O14,13,12)                                |
| WO4 : افزایش فرصت‌های شغلی در نزدیکی منطقه (O6,7 و W17,18)   | SO5 : تخصیص فضاهای چندمنظوره فرهنگی، هنری، ورزشی و غیره (S13,O25,15 و S18, O19 S20,O20)                   |
| WO5 : کاهش معضلات اجتماعی (O26,17,9 و W16,13,9)  | SO6 : مناسبسازی معابر جهت افزایش حضور بذیری ساکنین (S11,16,17 و O8)                                       |
| راهبردهای تدافعی (WT)  | راهبردهای محافظه‌کارانه (ST)  |
| WT1 : تقویت و ارتقاء وضعیت بهداشتی فضاهای همگانی (T3,4W6,5,7)                                      | ST1 : استفاده مجدد از فضاهای موجود غیرفعال در تملک شهرداری (S11,13,14,16,17,18 T19)                       |
| WT2 : تشویق ساکنین بومی به ماندن در جهت جلوگیری از ورود مهاجرین به پهنه (W10,11T5,6,10)            | ST2 : افزایش مشارکت اجتماعی شهریوندان (T6 و S7,8,10)  |
| WT3 : توسعه و پراکنش مناسب خدمات و تأسیسات شهری (W21,2,29T6,W30,T22)                               | ST3 : جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی جهت تسريع در بازار آفرینی بافت فرسوده و آزادسازی فضا (S6,8 و T23,19,14) |
| WT4 : جلوگیری از انجام تخلفاتی همچون تأمین پارکینگ موردنیاز برای ساختمان‌های نوساز (T21 W26,27,28) |   |
| WT5 : توجه به پهنه‌های فرسوده موجود (W31T14,23)  |   |
| WT6 : توسعه و ایجاد سیستم مالی سالم و پایدار برای مدیریت شهری منطقه (W24,22,20T19)                 |   |

مأخذ: (نگارندها، ۱۴۰۰)

جهت ارزیابی ستاریوهای پیشنهادی از ماتریس برنامه‌ریزی راهبردهای کمی (QSPM) استفاده شده است. مطابق این روش ابتدا دو ماتریس ارزیابی عوامل درونی (قوت و ضعف) و بیرونی (فرصت و تهدید) راهبردها تشکیل شده است. در این دو ماتریس ابتدا به هر کدام از عامل‌ها بر اساس اهمیتشان از ۱ تا ۹ با جدول ال ساعتی امتیاز داده و سپس وزن نرمال هر عامل محاسبه شده است. همچنین بر اساس وضع موجود عامل از ۱ تا ۴ به آن رتبه تعلق گرفته و سپس از حاصل ضرب رتبه و وزن نرمال امتیاز نهایی هر عامل محاسبه شده است. مجموع امتیاز عوامل بیرونی و درونی به ترتیب برابر  $\frac{2}{3}7$  و  $\frac{2}{3}1$  می‌باشد که نشان می‌دهد منطقه ۱۰ شهرداری تهران نتوانسته درزمینه استفاده از نقاط قوت پهنه‌مندی لازم را داشته و در استفاده از پتانسیل‌ها و فرصت‌های خود تلاش کند. در مرحله دوم هر کدام از دسته راهبردها در ستون ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی و عوامل راهبرد در سطر این ماتریس قرار گرفته و سپس به هر عامل نمره جذابیت ۱ تا ۴ داده می‌شود. این نمره نشان‌دهنده میزان اثربخشی راهبردها در واکنش به عوامل مذکور می‌باشد؛ و چنانچه عاملی هیچ نقش و ربطی در موفقیت راهبرد نداشته باشد به این عامل نمره‌ای تعلق نمی‌گیرد. پس از تعیین نمره جذابیت، نمره‌های تعیین شده در ضریب عامل مربوطه ضرب تا جمع امتیاز جذابیت به دست آید. سپس امتیازهای جذابیت هر ستون جمع زده می‌شود و هر راهبرد که بیشترین امتیاز را

کسب کند در اولویت قرار خواهد گرفت. به دلیل زیاد بودن حجم ماتریس‌ها و محدودیت در ارائه مطالب مطالب ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی (راهبردهای تهاجمی) به عنوان نمونه در شکل (۳) آورده شده است:

| راهنمایی         | SO1   | SO2   | SO3        | SO4   | SO5        | SO6   | SO7        | SO8   |
|------------------|-------|-------|------------|-------|------------|-------|------------|-------|
| عوامل            | ضریب  | نموده | جمع امتیاز | نموده | جمع امتیاز | نموده | جمع امتیاز | نموده |
| S <sub>1</sub>   | 0/056 | 0     | 0          | 3     | 0/168      | 0     | 2          | 0/112 |
| S <sub>2</sub>   | 0/056 | 0     | 0          | 4     | 0/224      | 1     | 0/056      | 0     |
| S <sub>3</sub>   | 0/033 | 0     | 0          | 2     | 0/066      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>4</sub>   | 0/056 | 2     | 0/112      | 0     | 0          | 2     | 0/112      | 0     |
| S <sub>5</sub>   | 0/064 | 4     | 0/256      | 0     | 0          | 1     | 0/064      | 0     |
| S <sub>6</sub>   | 0/056 | 1     | 0/056      | 1     | 0/056      | 0     | 2          | 0/112 |
| S <sub>7</sub>   | 0/056 | 2     | 0/112      | 0     | 0          | 3     | 0/168      | 1     |
| S <sub>8</sub>   | 0/032 | 2     | 0/064      | 1     | 0/032      | 3     | 0/096      | 2     |
| S <sub>9</sub>   | 0/056 | 1     | 0/056      | 0     | 0          | 2     | 0/112      | 1     |
| S <sub>10</sub>  | 0/048 | 0     | 0          | 0     | 4          | 0/192 | 1          | 0/048 |
| S <sub>11</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     |
| S <sub>12</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 0     | 1          | 0/056 | 0          | 0     |
| S <sub>13</sub>  | 0/048 | 1     | 0/048      | 2     | 0/096      | 0     | 0          | 2     |
| S <sub>14</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 1     | 0/032      | 3     |
| S <sub>15</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>16</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>17</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     |
| S <sub>18</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/112      | 4     |
| S <sub>19</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>20</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 2     |
| S <sub>21</sub>  | 0/026 | 1     | 0/026      | 0     | 0          | 1     | 0/026      | 0     |
| S <sub>22</sub>  | 0/048 | 1     | 0/048      | 0     | 0          | 0     | 0          | 1     |
| S <sub>23</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 0     | 0          | 1     | 0/048      | 0     |
| S <sub>24</sub>  | 0/026 | 1     | 0/026      | 0     | 0          | 0     | 0          | 1     |
| S <sub>25</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 1     | 0/168      | 3     |
| S <sub>26</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 3     | 0/096      | 0     |
| S <sub>27</sub>  | 0/056 | 0     | 0          | 1     | 0/026      | 0     | 0          | 2     |
| S <sub>28</sub>  | 0/048 | 0     | 0          | 0     | 0          | 0     | 1          | 0/048 |
| S <sub>29</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 2     |
| S <sub>30</sub>  | 0/026 | 1     | 0/026      | 0     | 0          | 0     | 0          | 1     |
| S <sub>31</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>32</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>33</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>34</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>35</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>36</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>37</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>38</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>39</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>40</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>41</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>42</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>43</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>44</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>45</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>46</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>47</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>48</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>49</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>50</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>51</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>52</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>53</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>54</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>55</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>56</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>57</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>58</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>59</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>60</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>61</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>62</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>63</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>64</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>65</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>66</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>67</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>68</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>69</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>70</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>71</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>72</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>73</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>74</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>75</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>76</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>77</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>78</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>79</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>80</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>81</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>82</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>83</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>84</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>85</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>86</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>87</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>88</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>89</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>90</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>91</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>92</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>93</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>94</sub>  | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>95</sub>  | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>96</sub>  | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>97</sub>  | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>98</sub>  | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>99</sub>  | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>100</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>101</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>102</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>103</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>104</sub> | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>105</sub> | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>106</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>107</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>108</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>109</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>110</sub> | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>111</sub> | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>112</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>113</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>114</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>115</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>116</sub> | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>117</sub> | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>118</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>119</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>120</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>121</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>122</sub> | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>123</sub> | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>124</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>125</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>126</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>127</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>128</sub> | 0/056 | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     | 0          | 0     |
| S <sub>129</sub> | 0/032 | 3     | 0/096      | 3     | 0/096      | 2     | 0/064      | 0     |
| S <sub>130</sub> | 0/04  | 3     | 0/12       | 0     | 0          | 2     | 0/08       | 0     |
| S <sub>131</sub> | 0/056 | 3     | 0/168      | 1     | 0/056      | 3     | 0/168      | 0     |
| S <sub>132</sub> | 0/048 | 3     | 0/144      | 1     | 0/048      | 3     | 0/144      | 4     |
| S <sub>133</sub> | 0/056 | 2     | 0/112      | 3     | 0/168      | 2     | 0/224      | 0     |
| S <sub>134</sub> | 0/056 |       |            |       |            |       |            |       |

فضاهای عمومی منطقه ۱۰ شهرداری تهران، آسیب‌های اجتماعی و کاهش امنیت اجتماعی زنان و کودکان به دنبال آن می‌باشد. این مسئله باعث شده است تا فضاهای در ساعات ۲۲-۱۹ مورداستفاده قرار گیرد. قبل و بعد از زمان گفته شده خلوت بودن و وجود پرسه‌زنان، افراد موادفروش و معتادین منجر به ترک فضا توسط سایر افراد می‌شود. از دیگر مسائل فضاهای عمومی این منطقه، حضور افراد با حیوانات، حضور معتادین در سرویس‌های بهداشتی و آثار حضور معتادین می‌باشد. این مسئله بهداشت عمومی فضا و رضایت عمومی را کاهش داده است و نیازمند رسیدگی و همکاری نیروی انتظامی، معاونت اجتماعی شهرداری و سازمان زیباسازی شهرداری می‌باشد. پارک‌های رضوان، تهرانی، ۲۲ بهمن، اعتماد و هفت‌چنار از فضاهای عمومی مورد استقبال و استفاده ساکنان منطقه ۱۰ شهرداری تهران می‌باشد. وضعیت آبخوری، وسایل بازی کودکان (تاب و سرسره) در این بostان‌ها دارای کمبود کمی و کیفی می‌باشد. در ناحیه ۳ تعداد بostان‌ها کم و دارای مقیاس واحد همسایگی و محله‌ای هستند. این ناحیه علاوه بر کمبود سرانه کمی فضای باز و سبز، از وضعیت کیفی مناسب نیز برخوردار نبوده؛ یعنی علاوه بر ساماندهی فضاهای عمومی موجود به پیشنهاد فضاهای باز و سبز جدید نیز نیاز دارد. ناحیه ۲ دارای کمبود فضاهای عمومی و نیازمند پیشنهاد می‌باشد. ناحیه ۱ دارای سرانه مناسب فضاهای سبز و عمومی می‌باشد و برطرف کردن مشکلات اجتماعی آن رضایت عمومی و حضور پذیری گروه‌های اجتماعی را در پی دارد.

بهمنظور ارتقا و بهره‌گیری از تعاملات اجتماعی در منطقه ۱۰ شهرداری تهران، با توجه به خروجی‌های حاصل از پژوهش از راهبردهای موجود در سناریوی برتر که عبارت‌اند از؛ دسته راهبردهای تهاجمی (SO1: ارتقاء امنیت اجتماعی در فضاهای همگانی موجود، SO2: ارتقاء سرانه فضای سبز و باز، SO4: توسعه پاتوق‌های محلی و ریز فضاهای جهت تجمع اهالی محله SO5: تخصیص فضاهای چندمنظوره فرهنگی، هنری، ورزشی و غیره و محافظه‌کارانه ST1: استفاده مجدد از فضاهای موجود غیرفعال در تملک شهرداری، ST2: افزایش مشارکت اجتماعی شهروندان) استفاده شده و راهکارها و برنامه‌های اقدام در ادامه به جهت نزدیک شدن به مقیاس اجرا ارائه گردیده‌اند. این راهبردها هم‌جهت، هم سو و مکمل یکدیگر نیز هستند و فرستاده و قوت‌های موجود را نشان می‌دهند. منطقه ۱۰ شهرداری تهران توان ساماندهی جهت ارتقاء تعاملات اجتماعی در فضاهای همگانی را داشته و نیازمند برنامه‌ریزی صحیح، همکاری و مشارکت سازمان‌ها، نهادهای مردمی و شهروندان می‌باشد. جدول (۸) راهکارها و برنامه‌های اقدام پیشنهادی سناریوی برتر را نشان می‌دهد.

جدول (۸). راهکارها و برنامه‌های اقدام پیشنهادی سناریوی برتر

| راهبردها (سناریوی برتر) | (سیاست) راهکار  | پژوهش‌های اقدام   |
|-------------------------|---|---|
| <b>SO1</b>              | - استفاده از نورپردازی مناسب  | ۱- مناسبسازی نورپردازی بostان نور، شهید باقری زند و بخش شرقی بostان رضوان   |
| <b>SO2</b>              | - ایجاد باعچه و کاشت درخت در لکه‌های حاشیه بزرگراه نواب صفوی در اثر عقب‌نشینی‌ها و عبور بزرگراهها | ۹- ایجاد باعچه و کاشت درخت در لکه‌های حاشیه بزرگراه نواب صفوی در اثر عقب‌نشینی‌ها و عبور بزرگراهها  |
| <b>SO3</b>              | - برنامه‌ریزی در جهت عمومی‌سازی باغ‌های خصوصی موجود   | ۱۱- تملک باغ‌های خصوصی همانند باغ حکیم‌باشی توسط شهرداری<br>۱۲- ارائه بسته‌های تشویقی به مالکان باغ‌ها مانند: آب و برق رایگان به ازای استفاده عموم در آخر هفته‌ها |

|  |   |
|--|---|
| <p>- ایجاد پوشش گیاهی در معاشر</p> <p>- مناسبسازی کوچه‌ها و تورفتگی‌ها در معاشر محلی جهت فضاهای استراحتگاهی شهروندان</p> <p>- ایجاد نقاط مکث و پویا عرب و جی</p> <p>- انتقال فعالیت کاربری‌های تجاری و خدماتی به معاشر به پیاده رو</p> <p>- اولویت به عابرین پیاده در بازارطراحی حدفاصل امامزاده معصوم تا پارک هفت‌چنان (خیابان شهید عرب، میدان بربانک و خیابان دعوتی) معاشر</p> <p>- مناسبسازی معاشر پیاده راسته‌های تجاری خیابان کمیل، جی و سبجانی با قرار دادن مبلمان و کاشت فضای سبز</p> <p>- استفاده از سرای محله‌ها</p> <p>- ایجاد فضای بازی سرپوشیده کودک</p> <p>- ایجاد خانه کتاب و کتابخانه محله در سرای محله</p> | <p>توسعه بافق‌های محلی و زیربنية‌ها به عنوان اهمیت اجتماعی</p> <p>SO4</p> |
| <p>- ایجاد کاربری چندمنظوره - طراحی مجتمع فرهنگی- ورزشی زینبیه (در اراضی زینبیه تحت تملک با مقیاس منطقه‌ای شهرداری)</p> <p>- ایجاد دیوارهای نقاشی برای کودکان در جداره فضاهای عمومی</p> <p>- تخصیص فضاهای خلاق و جذاب برای کودکان در فضاهای همگانی</p> <p>- فراهم آوردن امکان برپایی فعالیت‌های اقتصادی در فضاهای همگانی</p> <p>- نصب غرفه‌ها در پوستان نور، اعتماد، هفت‌چنان و امامزاده معصوم برای بازارهای روز فروش</p> <p>- فراهم کردن امکان استفاده همه گروه‌های اجتماعی از فضای باز موجود</p> <p>- تبدیل کاربری‌های غیرفعال شهری به فضای باز</p>  | <p>تفصیل فضاهای چندمنظوره</p> <p>SO5</p>                                  |
| <p>- مناسبسازی محوطه موزه هفت‌چنان، امامزاده معصوم</p> <p>- مکان‌یابی فضاهای باز و سبز در کاربری غیرفعال حمام عمومی و سینما در ناحیه ۳</p> <p>- بهبود و بهروزرسانی اخبار و برنامه‌ها در پورتال الکترونیکی شهرداری منطقه ۱۰</p> <p>- برگزاری جلسات ماهانه بین افراد محلی و مسئولین در دفاتر توسعه و سرای محله‌ها</p> <p>- افزایش سطح آگاهی عمومی شهروندان منطقه ۱۰</p> <p>- ایجاد فضاهای همگانی با عنوان بدان جا جهت آموزش شهروندان</p>   | <p>استفاده مجدد از فضاهای موجود</p> <p>ST1</p>                            |
| <p>- اطلاع‌رسانی و نظرخواهی از شهروندان قبل و بعد از انجام برنامه‌ها</p> <p>- برگزاری فعالیت‌های آموزشی - فرهنگی در فضاهای همگانی همانند موزه هفت‌چنان، امامزاده معصوم (ع)</p>   | <p>از پوشش مشارک اینترنتی شهروندان</p> <p>ST2</p>                         |

ملاحظات اخلاقي

نويسنده اول: ، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، پررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهايی سازی مقاله

نوبسنده دوم: تهیه و آماده‌سازی نمونه‌ها، انجام آزمایش و گردآوری داده‌ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیش‌نویس مقاله

## تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنده‌گان این مقاله تعارض منافع ندارد.

## حامی مالی

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان "بررسی زمینه‌های بهره‌مندی از فضاهای عمومی در راستای ارتقاء تعاملات اجتماعی شهریوندان در منطقه ۱۰ شهرداری" می‌باشد که در سال ۱۳۹۹ توسط دفتر همکاری‌های علمی، فناوری و صنعتی دانشگاه علم و صنعت ایران (خانم دکتر سمانه جلیلی صدرآباد) به عنوان مجری و مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری تهران به عنوان کارفرما انجام شده است.

## منابع

- افشاری نژاد روسری، امین. قربانی پور، علیرضا. روش، محسن و معتمد، حسین. (۱۳۹۶). نقش پیاده راه بر تعاملات اجتماعی (نمونه موردی: میدان شهرداری رشت). اولین همایش بین‌المللی عمران معماری و شهر سبز پایدار. آقابزرگ، نرگس. متدين، حشمت‌الله. (۱۳۹۴). خاستگاه نظری میدان نقش‌جهان. ماهنامه باغ نظر، شماره ۳۳، ۴۰-۲۲. بهزادفر، مصطفی و طهماسبی، ارسلان. (۱۳۹۲). شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تعاملات اجتماعی، تحکیم و توسعه روابط شهریوندان در خیابان‌های شهری: نمونه مورد مطالعه سنتدج. نشریه باغ نظر، شماره ۲۵، سال دهم، ۱۷-۲۸. پاکنژاد، نوید. لطیفی، غلامرضا. (۱۳۹۷). تبیین و ارزیابی تأثیرات مؤلفه‌های محیطی بر شکل‌گیری الگوهای رفتاری در فضاهای شهری (از نظریه تا عمل: مطالعه میدان تجریش)، مجله باغ نظر، دوره ۱۵، شماره ۶۹، ۵۱-۶۶. پاکنژاد، جهانشاه. (۱۳۸۴). راهنمای طراحی فضای شهری. شرکت طرح و نشر پیام سیما، وزارت مسکن و شهرسازی، معاونت شهرسازی و معماری، تهران.
- پاکنژاد، جهانشاه. (۱۳۸۶). سیر اندیشه‌ها در شهرسازی ۲؛ از کمیت تا کیفیت. شرکت عمران شهرهای جدید، چاپ اول. تهران.
- تشکری، لیلا. مهربانی گلزار، محمدرضا. (۱۳۹۷). تکوین یک پیاده‌رو مؤلفه‌های کالبدی یا رفتار جمعی. مجله نظر، شماره ۴۴، ۴۹-۴۰.
- حاتمی، یاسر. ذاکر حقیقی، کیانوش. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر در انتخاب فضای عمومی توسط شهریوندان (مطالعه موردی: پیاده راه بوعلی سینا و اکباتان شهر همدان). مطالعات محیطی هفت حصار شماره بیست و سوم، سال ششم، ۹۴-۸۱.
- حبیبی، سید محسن. مقصودی، مليحه. (۱۳۸۶). مرمت شهری: تعاریف، نظریه‌ها، تجارب، منشورها و قطع‌نامه‌های جهانی، روش‌ها و اقدامات شهری. موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، نوبت ۳.
- حجتی، ریحانه. (۱۳۹۰). مروری بر طرح پیاده‌سازی خیابان جورج سیدنی. ویژه‌نامه زندگی پیاده در تجربه‌های جهانی، دوره ۳، ۴۱-۳۸.
- دانشپور، سید عبدالهادی. چرخیان، مريم. (۱۳۸۶). فضاهای عمومی و عوامل مؤثر بر حیات جمعی. مجله باغ نظر، شماره ۷، ۱۹-۱۰.
- دهقان، حسین. پور رضا کریم سرا، ناصر و احسان، مونا. (۱۳۹۵). رابطه فضاهای اقتصادی شهری و شبکه‌های اجتماعی: بررسی تأثیر میدان‌های میوه و ترهبار و هایپر استار بر تعاملات اجتماعی. مطالعات جامعه‌شناسی شهری دوره ۶، شماره ۱۸، ۱۴-۹۳.
- ذاکر حقیقی، کیانوش. (۱۳۹۸). سنجش میزان سرزندگی در چهارراه ولی‌عصر شهر تهران بر مبنای تحلیل الگوهای فعالیتی موجود در آن. مجله باغ نظر، شماره ۷۱، صص ۱۸-۵.

رفیعیان، مجتبی. تقوایی، علی اکبر. خادمی، مسعود و علی پور، روجا. (۱۳۹۱). بررسی تطبیقی رویکردهای سنجش کیفیت در طراحی فضاهای عمومی شهری. نشریه علمی- پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، دوره سوم، شماره ۴، ۴۳-۳۵.

زالی، نادر. دادفر، سجاد. (۱۳۹۴). ارائه ضوابط طراحی پلهای پیاده‌روی در ایران (نمونه موردی: پل طبیعت تهران). همایش بین‌المللی معماری، عمران و شهرسازی در هزاره سوم، ۱-۱۸. زعفران کار. (۱۳۹۹). مصاحبه شخصی.

سازمان برنامه‌ویودجه کشور. (۱۳۷۵). سالنامه تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهران. سازمان برنامه‌ویودجه کشور. (۱۳۸۵). سالنامه آماری شهر تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهران. سازمان برنامه‌ویودجه کشور. (۱۳۹۵). سالنامه آماری شهر تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهران. علیمردانی، مسعود. مهدی نژاد، جمال الدین و افهمی، طلیعه. (۱۳۹۵). رشد کیفی فضای شهری به منظور ارتقا تعاملات اجتماعی (نمونه موردی خیابان احمدآباد مشهد). دو فصلنامه‌ی هنرهای کاربردی، شماره هفت، ۵-۱۴.

قربانی، شیدا. ذوالفقاری، سهیلا. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی پل طبیعت تهران در افزایش سطح تعاملات اجتماعی. همایش بین‌المللی معماری، عمران و شهرسازی در هزاره سوم.

قربانی، رسول و جام کسری، محمد. (۱۳۸۹). جنبش پیاده گسترشی، رویکردی نو در احیاء مراکز شهری؛ مورد مطالعه پیاده راه تربیت تبریز. فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، شماره ۶، ۷۲-۵۵.

قریب، فریدون. (۱۳۸۳). امکان‌سنجی ایجاد مسیرهای پیاده و دوچرخه در محدوده تهران قدیم. نشریه هنرهای زیبا، شماره ۱۷، ۱۳-۲۸.

کارگر، طناز. قره بگلو، مینو. (۱۳۹۴). راز ماندگاری پیاده‌راه جلفای اصفهان به عنوان مکان سوم. کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و زیرساخت‌های شهری.

کارمنه، متیو. هیت، تیم. تیسلر، استیون. (۲۰۰۳). مکان‌های عمومی، فضاهای شهری، ابعاد گوناگون طراحی شهری. قرائی، فربیبا. شکوهی، مهشید. اهری، زهرا. صالحی، اسماعیل. (۱۳۸۸)، انتشارات دانشگاه هنر تهران، چاپ اول. کاشانی جو، خشایار. (۱۳۸۹). بازنگاری رویکردهای نظری به فضاهای شهری عمومی شهری. نشریه هویت شهر، سال چهارم، شماره ششم، ۱۰۶-۹۵.

کتلین مدن. (۱۳۹۸). چگونگی تحول یک مکان: راهنمایی برای آفرینش فضاهای همگانی موفق. بهزادفر، مصطفی. قربانی، ابوالفضل، انتشارات پژوهان نقش، چاپ اول.

کلانتری خلیل‌آباد، حسین. سلطان محمد لو، سعیده و سلطان محمدلو، نازی. (۱۳۹۵). طراحی پیاده راه و تأثیر آن بر کیفیت زندگی در بافت‌های تاریخی شهرها (مطالعه موردی: پیاده راه تربیت تبریز). دو فصلنامه معماری ایرانی، شماره ۹، ۱۷۴-۱۵۹.

مهندسين مشاور معماري و شهرساز فرننهاد. (۱۳۹۱). طراحی شهری و مناسبسازی عبور و مرور معلولین خيابان امام خميني (ره). پروژه مناسبسازی محور مسجد جامع شهر يزد.

Azami, A., (2018). Hyde Park, the Largest Royal Park in London. (2019, May, 20). from Eavar: <https://www.eaver.com>.

Cullen, G., (1961). Reinhold Publishing Corporation. Townscape, New York.

Gehl, J., (1987). Life between Building. Translated by J.Koch, New York.

<http://region10.tehran.ir>

Packet Park., (2019, Dec, 15). From. <https://landscaper.ir>

Whyte, W. (1980). Social life of small urban space. Conservation. Project for Public Spaces, US nonprofit organization for creating and sustaining public places. www.pps.org. (Accessed in 10 november 2014).

Zucker, P.,(1970), "Town and Square; From the agora to the village Green", The MIT Press, Massachusetts.